

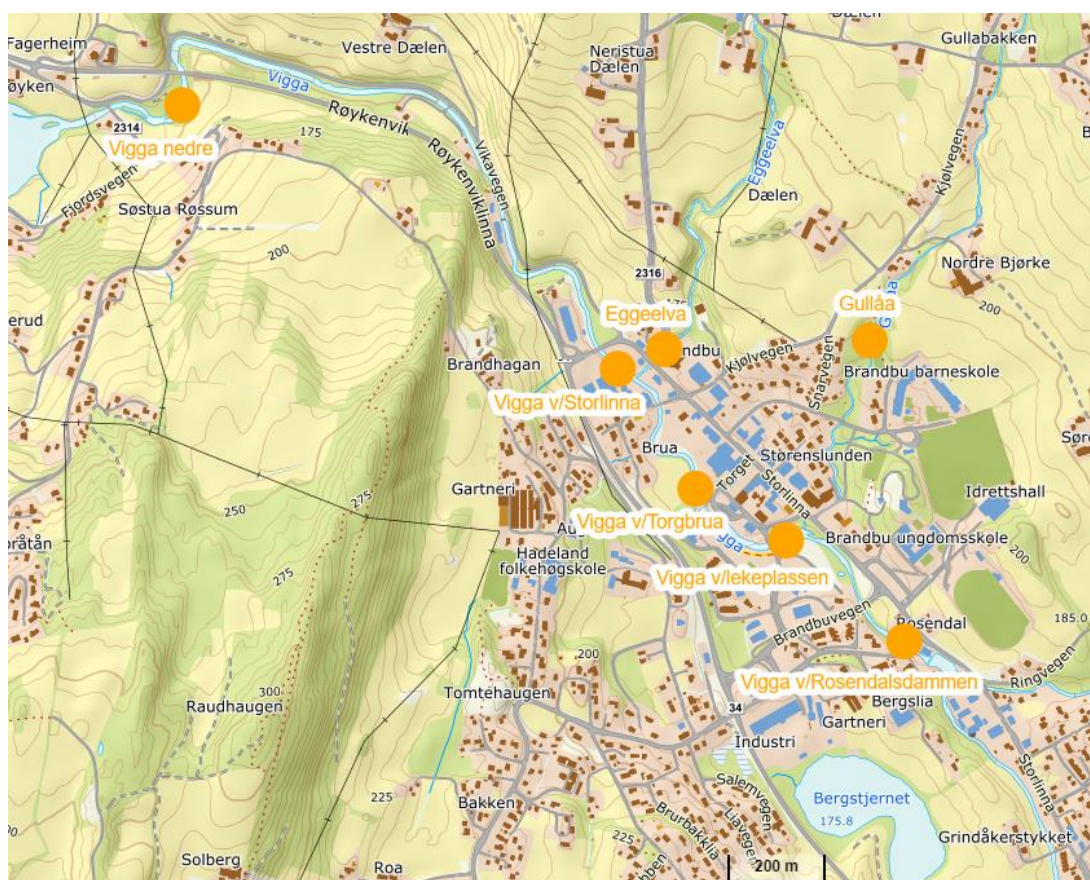
Fiskeundersøkelser i Vigga og sideelver, 2024

Oppsummerende notat

Vigga er ei viktig gyteelv for storørreten i Randsfjorden, og har historisk sett også hatt en fin stamme med stasjonær ørret (fisk som lever hele livet i elva). Det foreligger gode data fra el.fiskeundersøkelser tilbake til 2008.

Vannområde Randsfjorden har de siste årene gjennomført undersøkelser av fiskebestanden i Vigga gjennom Brandbu. Dette notatet oppsummerer resultatene fra de nyeste undersøkelsene.

Hensikten med fiskeundersøkelsene har blant annet vært å avdekke i hvilken grad flomsikringsarbeidet og tilhørende biotoptiltak har hatt effekt på produksjonen av ørret. Det er gjennomført elektrisk fiske på 5 stasjoner i Vigga, samt i Gullåa og Eggeelva. 3 av stasjonene i Vigga er innenfor anleggsområdet for flomsikring (utenfor lekeplassen/oppstrøms Orhagabrua, nedstrøms Torgbrua og oppstrøms Storlinna bru), mens én er oppstrøms tiltaksområdet (Rosendalsdammen) og én er nesten helt nede ved Viggas utløp i Røykenvika. Stasjonen i Eggeelva ligger rett oppstrøms brua i Storlinna, mens stasjonen i Gullåa ligger litt oppstrøms Størenslunden (fig. 1).

Figur 1. Oversiktskart over stasjoner for elektrisk fiske i Vigga, Eggeelva og Gullåa.

Elfiske i 2024 ble utført 8. oktober. Det var moderat vannføring og moderat sikt, og forholdene var noe vanskelige. Hele høsten var preget av slik vannføring. All fisk ble målt før de ble sluppet ut på samme sted som de ble fanget. Antall fisk fanget har gitt grunnlag for estimering av tetthet, i form av antall fisk pr 100m².

Resultater

Tidligere år

2022 var første året etter flomsikring og biotopiltak, og resultatene var svært gode. Med stor tilførsel av egnet bunnsubstrat og derav følgende gode gyte- og oppvekstforhold var dette forventet, men likevel gledelig. I 2023 satte ekstremværet «Hans» sitt markante preg på vassdragene, både i form av påførte skader og langvarig svært høy vannføring. Det er grunn til å tro at resultatene ble påvirket av dette.

Siste år

Resultatene fra 2024 viser lavere tettheter enn i 2022 og noe lavere enn i 2023. Det er verdt å nevne at påvisningsfiske på forsommeren (i forbindelse med skoleopplegg sammen med Brandbu ungdomsskole) antydte en betydelig bedre tetthet enn resultatet vi fikk i oktober. Dette kan skyldes at forholdene på høsten var relativt vanskelige.

Tabell 1. Resultater fra el.fiskeundersøkelser i 2022-2024 (etter flomsikring og biotopiltak) sett i forhold til gjennomsnittet fra perioden 2010-2021.

*Vigga nederst ligger nedstrøms strekningen der det ble gjennomført flomsikring og biotopiltak.

**Vigga Rosendalsdammen ligger litt oppstrøms strekningen der det ble gjennomført flomsikring og biotopiltak

***Nyetablert stasjon, så ingen resultater fra tidligere

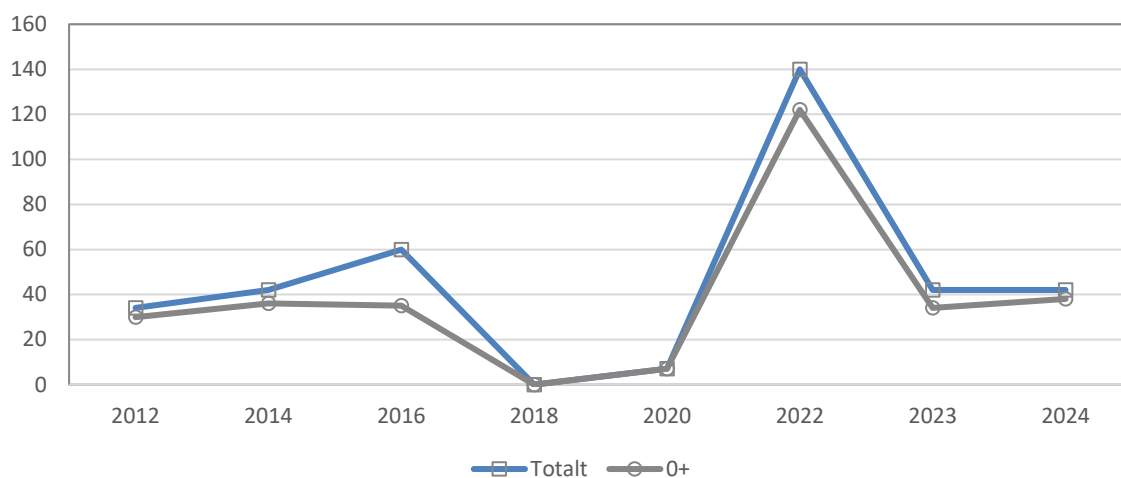
Stasjon	Gjennomsnitt 2008-2021 (antall fisk pr 100 m ²)		Resultat 2022 (antall fisk pr 100 m ²)		Resultat 2023 (antall fisk pr 100 m ²)		Resultat 2024 (antall fisk pr 100 m ²)	
	Totalt	Årsyngel	Totalt	Årsyngel	Totalt	Årsyngel	Totalt	Årsyngel
Vigga utenfor lekeplassen***	-	-	97	93	41	41	34	33
Vigga Storlinna bru	22	22	143	143	28	27	7	7
Vigga Torgbrua	19	19	32	32	43	42	6	4
Vigga nederst*	12	8	10	10	20	11	11	11
Vigga Rosendalsdammen**	17	13	41	39	43	28	-	-
Eggeelva	29	22	140	122	42	34	42	38
Gullåa	0	0	2	2	0	0	-	-

Stasjonene ved Rosendalsdammen og i Gullåa ble ikke fisket i 2024 på grunn av vannføring.

Nedenstående figurer viser dataseriene for de stasjoner der det finnes eldre undersøkelser.

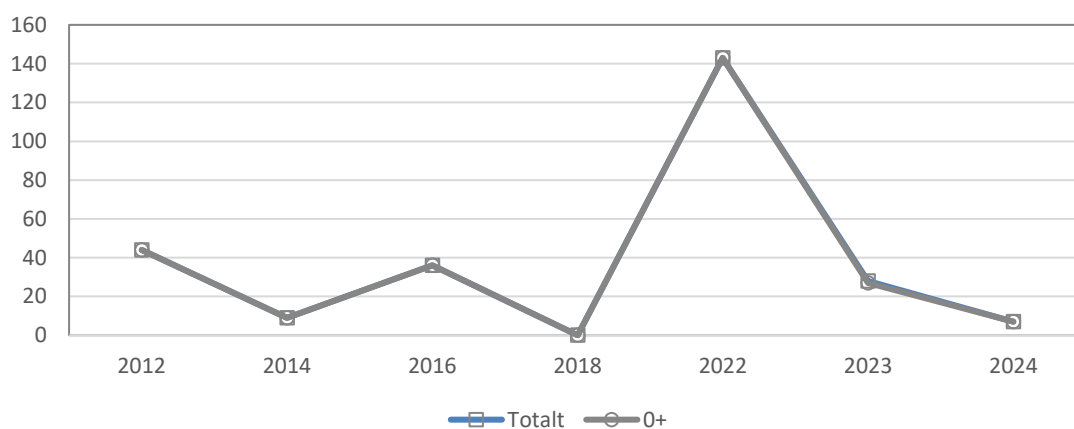

Eggeelva

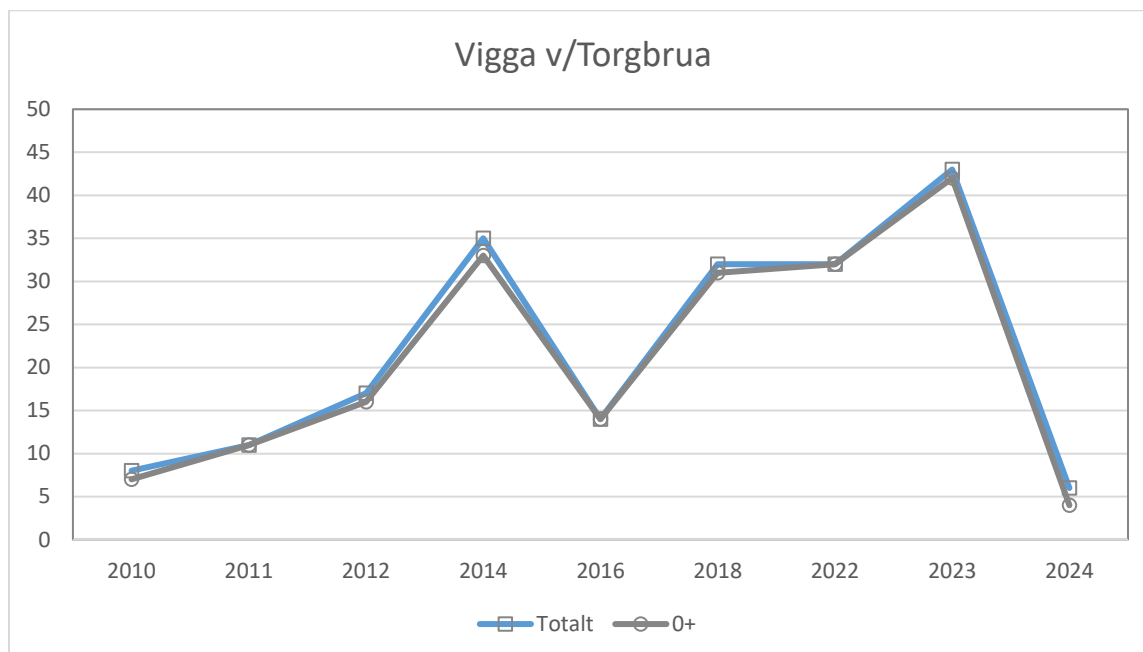

Figur 1. Resultater i Eggeelva i perioden 2012-2024. Økningen i 2022 er markant og mer enn dobbelt så høyt som i tidligere toppår. Resultatet fra 2023 og 2024 er relativt godt, særlig med tanke på at Eggeelva ble svært kraftig berørt av «Hans» og etterfølgende masseuttak og istandsetting.

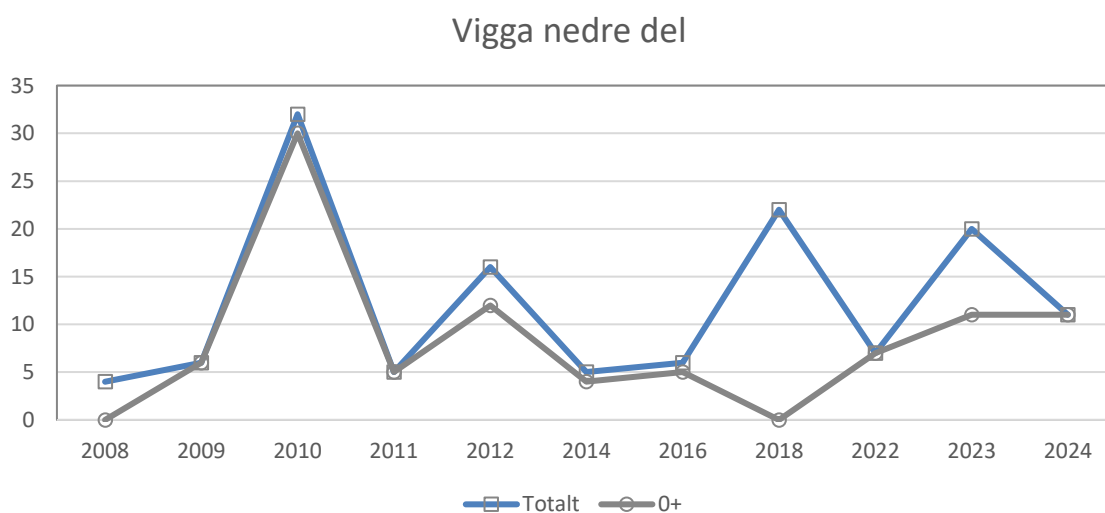
Vigga v/Storlinna bru

Figur 2. Resultater i Vigga v/Storlinna bru i perioden 2012-2024. Økningen i 2022 er svært markant og resultatet er mange ganger så høyt som det som har vært vanlig i tidligere år. Resultatet fra 2023 er mer på normalen, mens 2024-resultatet er lavt. Denne stasjonen er svært vanskelig å fiske når vannføringen er stor, slik som i 2023 og 2024, på grunn av stri vannstrøm og middels sikt.

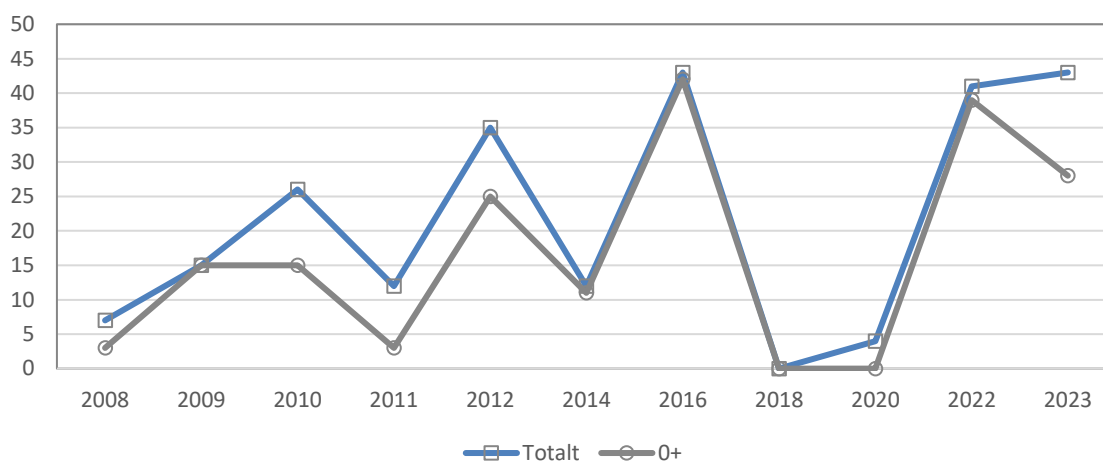
Figur 3. Resultater i Vigga v/Torgbrua i perioden 2010-2024. Resultatet fra 2022 var høyt, men på denne stasjonen var 2023-resultatet det høyeste som er registrert. 2024-resultatet var svært lavt. Stasjonen har forandret seg relativt mye som følge av massetransport under «Hans». De nedre delene er svært krevende å fiske ved moderat til høy vannføring (som i 2024), mens de øvre delene er en stor stillestående kulp.

Figur 4. Resultater i Vigga nedre del i perioden 2008-2023. Resultatet fra 2022 gir ingen indikasjon på forandring i den ene eller andre retning, men resultatet fra 2023 og 2024 er relativt godt. Dette området ble rippet sommeren 2023, og flommen forsterket denne effekten. Det skal derfor være betydelig mye mer hullrom og egnede oppvekst- og skjulområder for 0+ enn tidligere.

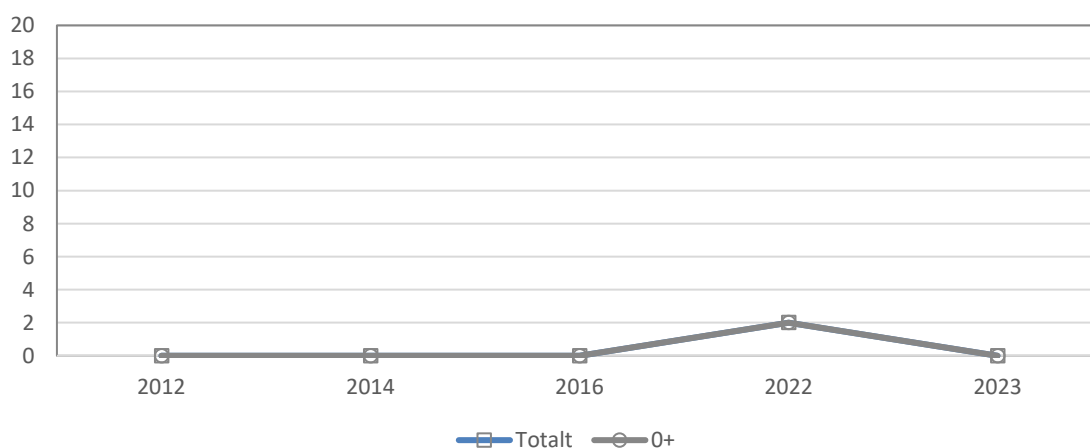

Vigga Rosendalsmølla

Figur 5. Resultater i Vigga v/Rosendalsmølla i perioden 2008-2023. Stasjonen ble ikke fisket i 2024 på grunn av høy vannføring. Resultatet fra 2023 gir ingen indikasjon på forandring i den ene eller andre retning, men resultatet fra både 2022 og 2023 er godt.

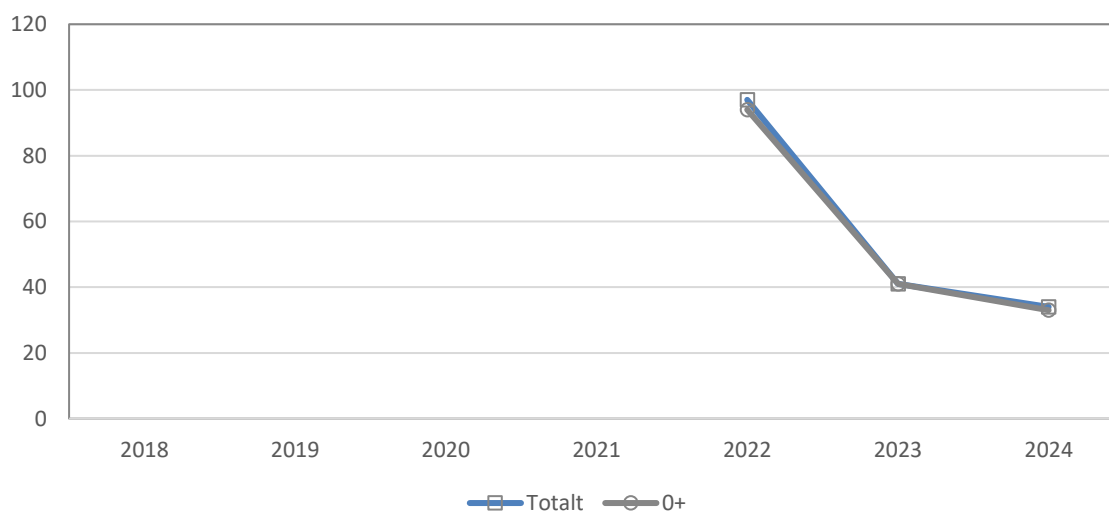
Gullåa

Figur 6. Resultater i Gullåa i perioden 2012-2023. Det er kun påvist fisk i 2022. Lokaliteten var mer eller mindre totalødelagt av flommen i 2023, men likevel mulig å fiske. Det ble i tillegg tatt stikkprøver med el.apparatet lenger ned i Gullåa (i Størenslunden) og det ble der observert 1 stk 0+.

Vigga v/lekeplassen

Figur 7. Resultater fra Vigga v/lekeplassen i årene 2022-2024. Et svært godt resultat i 2022 medfører en betydelig nedgang i perioden, selv om resultatene fra 2023 og 2024 også er relativt gode.

Andre observasjoner i forbindelse med el.fisket

Det ble ikke fisket spesifikt etter edelkreps, men det har alle årene (2022-2024) blitt observert en del edelkreps (10-15 stk) i forbindelse med arbeidet. Særlig positivt er det at det observeres kreps i alle størrelser, deriblant en betydelig andel årsyngel på 2-3 cm.

Det er en liten bestand av ørekyte på de fleste stasjoner fordelt på egnede områder med liten vannstrøm. Det er også påvist gjedde (1 stk, Torgbrua), mort (1 stk, Rosendalsdammen) og abbor (1 stk, Rosendalsdammen).

Eksterne faktorer

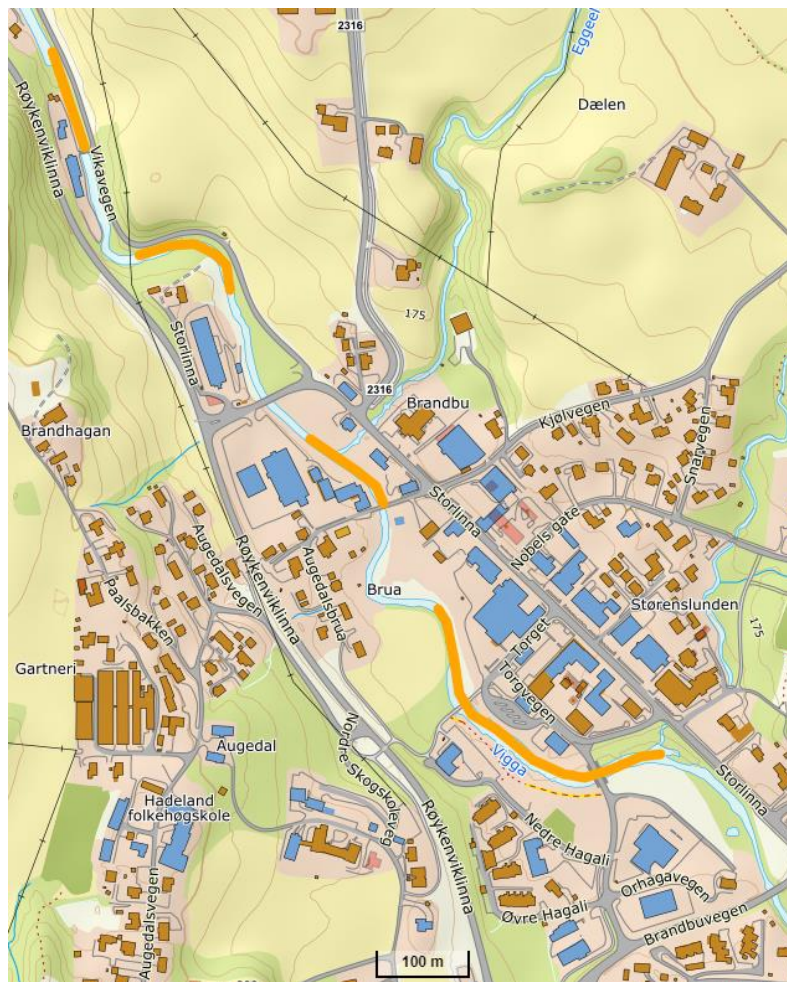
I forbindelse med elfisket i 2023 ble det observert unormale skader på halefinner hos mange 0+. Oppsummert var det i størrelsesorden 11-20% av den fangede fisken som hadde markante skader, f.eks halve halefinner e.l. Til sammenligning var tilsvarende andel nær 0 % i 2022 og 2024. Videre ble det i 2023 funnet noen få døde 0+ langs elva. Slike funn gjør det også naturlig å anta at en del fisk kan ha blitt skylt nedstrøms og kanskje helt ut i Randsfjorden.

I etterkant av flommen har det blitt gjennomført stedvis omfattende gravearbeider, masseuttak o.l. vinteren 23/24. Dette har sannsynligvis vært helt ødeleggende for eventuell rogn på de aktuelle strekningene.

Øvrige resultater

Det er ble høsten 2024 gjennomført gytefisketelling i Vigga i siste halvdel av oktober. Vannføringen var moderat/lav og sikten var grei. Telling ble gjennomført ved å gå langs utvalgte strekninger av elva (fig. 8), i mørket med hodelykt. Fisk over ca 30 cm (forventet storørret) ble registrert. Telling ble gjennomført 4 kvelder for å finne det tidspunktet da flest fisk sto på elva. Denne metodikken er sårbar for vær og forhold, men hvis den gjentas over mange år kan det være interessant å se eventuell utvikling.

Det ble i 2024 observert 18 storørret på de aktuelle strekningene på én kveld. Det er for øvrig ikke observert gytefisk i verken Eggeelva eller Gullåa i 2022-2024, men det er forventet at særlig Eggeelva er i bruk til gyting.

Figur 8. Strekninger der det ble utført gytefisktelling.

Drøfting

Vigga gjennom Brandbu sentrum hadde før flomsikringen samme bunnsubstrat som på stasjonen *Vigga nederst*. Det var stedvis stein og grus, men det som kunne se ut som godt egnede gyte- og oppvekstområder var som oftest relativt hardpakket og uten hullrom til rogn og yngel. Dette skyldes mange års belastning med tilførsel av partikler og næringssalter fra oppstrøms arealer i Viggadalen. I forbindelse med flomsikringsarbeidet ble hele elvebunnen «rippet» opp og ny grus ble tilført. Dette medførte svært gode forhold for rogn og yngel. 2022-resultatet var slik sett ikke overraskende.

I tillegg til nytt substrat fikk elva tilført en del større stein og et mer variert strømningsmønster. Elvestrekningen gjennom Brandbu bør derfor være bedre egnet for ørret nå enn før tiltaket, og det forventes en bedre tetthet av ørret enn i perioden 2008-2021. Årene 2023 og 2024 viser imidlertid tettheter omtrent på nivå med årene før tiltak. Det er grunn til å tro at «Hans», etterfølgende skadeoppretting og vanskelige fiskeforhold i 2024 kan forklare noe av dette, men det blir interessant å se om kommende år innfrir forventningene om bedre ørretproduksjon.

Oppsummering

Årets undersøkelser viser en nedgang i ørretproduksjon fra 2022 for de aller fleste stasjonene. Det er grunn til å tro at ekstremværet «Hans» og derav følgende maskinarbeid i elvene har hatt negativ påvirkning på forekomsten av 0+.

Gran, 16.1.2025

Håvard Lucasen
havard.lucasen@gran.kommune.no
Vannområde Randsfjorden

